

7. Дикань В.Л. Забезпечення ефективності інноваційної діяльності підприємств залізничного транспорту: Монографія / В.Л. Дикань, В.О. Зубенко. – Харків: УкрДАЗТ, 2008. - 194 с.

8. Кулаєв Ю.Ф. Концептуальні аспекти оптимального управління пасажирськими перевозками / Ю.Ф.Кулаєв, И.М.Аксенов // Залізничний транспорт України. - 2000. - №4. - С.2-8.

9. Пасічник В.І. Управління економікою експлуатаційної роботи залізниць України: навч. пос. / В.І.Пасічник. – К.: Основа, 2005. – 376 с.

10. Сич Є.М. Теоретичні основи розвитку інноваційно-інвестиційних систем / Є.М.Сич, В.П.Льчук // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. - 2003.- Т.8. - С. 64-68.

11. Відносини України з ЄС (інформаційна довідка). – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/2822.htm>

Анотація. Предложено использование логистики для интенсификации инновационной деятельности на железнодорожном транспорте.

Ключевые слова: инновационная деятельность, логистика, железнодорожный транспорт.

Summary. Use of logistics for an intensification of innovative activity on a railway transportation is offered.

Keywords: innovative activity, logistics, a railway transportation.

Рецензент к.е.н., доцент УкрДАЗТ Полякова О.М.

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.

УДК 656.2

НАПРЯМКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНОЇ ТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ

Калініченко О. І., аспірант (УкрДАЗТ)

Визначено основні фактори, які обумовлюють конкурентоспроможність вітчизняної транспортної системи та умови її забезпечення. Розглянуто основні напрямки інноваційної діяльності на транспорті з метою забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної транспортної системи.

Ключові слова: конкурентоспроможність, транспортна система, інноваційна діяльність, транспортна інфраструктура.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. Місія держави у сфері транспорту - створення умов для підвищення якості життя і задоволення потреб людини та економіки через доступ до безпечних, економічних та якісних транспортних послуг. Для її виконання необхідна сучасна інфраструктура і транспортні засоби.

Транспорт є системоутворюючою галуззю, яка забезпечує не тільки переміщення вантажів і перевезення пасажирів, але поряд з цим служить каталізатором для промислового зростання, створюючи попит на високотехнологічну продукцію народного господарства.

В теперішній час гостро постає питання конкурентоспроможності транспортної системи України. За критеріями якості послуг, швидкості перевезень вона відстає від транспортних систем розвинених країн.

Аналіз останніх досліджень та виділення невирішених частин загальної проблеми. Аналіз наукової літератури з проблем забезпечення конкурентоспроможності транспортної системи України доводить існування різноманітності підходів до їх вирішення. Провідними вітчизняними вченими, які займалися цією проблематикою, є Ю.С. Бараш, О.Г. Дейнека, В.Л. Дикань, Г.М. Кірма, Ю.Є. Пашенко, Л.О. Позднякова, О.М. Пшінько, Ю.М. Цветов та ін. [1-6]. Разом з тим, враховуючи вагомий внесок в теорію та практику конкурентоспроможності транспортної системи України зазначених науковців, необхідно додатково зосередити увагу на необхідних інноваційних заходах, розкрити фактори та умови забезпечення конкурентоспроможності.

Метою статті є визначення основних факторів, які обумовлюють

конкурентоспроможність вітчизняної транспортної системи та умови її забезпечення.

Виклад основного матеріалу дослідження. В останні роки транспорт все більше стає фактором, який визначає темпи економічного зростання країни, рівень національної безпеки, якість життя населення. Одним з проявів економічних перетворень в Україні є збільшення відкритості економіки, розвиток інтеграційних процесів, що супроводжується посиленням відкритості національного транспортного ринку.

Поряд з географічним положенням і природними ресурсами інфраструктурні можливості транспортної системи визначають конкурентні переваги України. Експорт транспортних послуг є найважливішою складовою ВВП. Завдяки транспорту відбувається також структуризація ринкової економіки, формується єдиний економічний простір. Розвиток національної транспортної системи в сучасних умовах передбачає розробку стратегії підвищення конкурентоспроможності транспортних компаній на світовому ринку транспортних послуг, тобто орієнтацію на світові стандарти, основні цілі досягнення яких наступні:

- зростання мобільності вантажів і пасажирів за рахунок інноваційних систем управління, формування національних та регіональних транспортно-логістичних центрів, розвитку громадського пасажирського транспорту;
- модернізація транспортної мережі, насамперед, розвиток автомагістралей, швидкісного транспорту за міжнародними стандартами, оптимізація маршрутної мережі;
- інтеграція вітчизняного транспорту в міжнародну структуру, розширення експорту транспортних послуг та інші стратегічні орієнтири.

Для просування на світові транспортні ринки необхідно підвищення конкурентоспроможності, зокрема, за рахунок логістичної діяльності, збільшення частки високорентабельних вантажних перевезень. На внутрішньому ринку здійснення такого завдання вимагає формування єдиного інфраструктурного простору, тобто створення транспортного комплексу з взаємодіючими видами транспорту, що дозволить забезпечити системний ефект перевезень, зниження транспортної ємності продукції.

Разом з тим конкуренція визначається можливістю вибору варіанта перевезення. Тому принципи ефективної взаємодії між видами транспорту не скасовують проявів конкуренції між ними в різних сферах - по зонах дальності, за видами перевезених вантажів, за вартісними, якісними характеристикам, соціальним параметрам.

В теперішній час системними проблемами розвитку транспорту в Україні є такі:

- наростаюче старіння основних фондів, яке приводить до невідповідності технічного та

технологічного рівня вітчизняного транспорту європейським вимогам;

- недостатній рівень обслуговування населення транспортом загального користування;
- зниження рівня конкурентоспроможності вітчизняного транспорту на світових ринках перевезень;
- відставання розвитку транспортних технологій – інтермодальних перевезень, рівня контейнеризації, логістичних принципів управління вантажопотоками;
- недостатнє використання експортного потенціалу транспортних послуг, перш за все – транзитного потенціалу України;
- зростання транспортної складової у вартості товарів та високий рівень транспортної ємності ВВП – 7,4 ткм/ дол. ВВП, у той час як у розвинених країнах – 1 ткм /дол. ВВП;
- незадовільний рівень безпеки перевезень, зростання викликів світового тероризму на транспорті;
- значне екологічне навантаження транспорту на оточуюче середовище тощо.

Одним з важливих факторів конкурентоспроможності видів транспорту, який визначає їх конкурентні переваги, є інноваційна діяльність.

Інноваційний розвиток транспортного комплексу України визначено у Стратегії інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів, Стратегії національної модернізації «Україна 2020», Державній цільовій програмі впровадження на залізницях швидкісного руху пасажирських поїздів на 2008-2015 роки, Стратегії розвитку залізничного транспорту на період до 2020 року. Основними цілями останньої є такі:

- 1) технічне переоснащення об'єктів інфраструктури залізниць, зокрема:
 - модернізація залізничних ліній за напрямками міжнародних транспортних коридорів;
 - модернізація об'єктів інфраструктури залізничних ліній за напрямками Київ - Коростень - Шепетівка, Київ - Полтава - Харків - Донецьк, Київ - Львів, Київ - Миронівка;
 - подальша електрифікація залізничних ліній з інтенсивним рухом вантажних поїздів;
 - упровадження пристроїв, що підвищують безпеку руху поїздів та автомобільного транспорту на залізничних переїздах;
 - будівництво шляхопроводів замість залізничних переїздів та огороження залізничних ліній в межах населених пунктів;
 - технічне переоснащення колійного господарства, забезпечення подальшої механізації технологічних процесів;
 - збільшення міжремонтних строків експлуатації залізничних колій;

- забезпечення залізниць рухомим складом вітчизняного виробництва, здатним істотно підвищити техніко-технологічні показники тощо;

2) удосконалення технології організації перевезень шляхом:

- створення автоматизованої системи керування перевезеннями через головний та регіональні центри управління, централізації управління рухом поїздів;

- організації руху поїздів за напрямками, які будуть орієнтовані переважно на один вид перевезень (пасажирські або вантажні);

- створення системи логістики та мережі логістичних структур;

- поетапне впровадження швидкісного руху пасажирських поїздів тощо;

3) прискорення темпів інтеграції залізничного транспорту до європейської та світової транспортної системи, налагодження тісного міжнародного економічного співробітництва, впровадження принципів європейської транспортної політики, ефективного використання вигідного географічного розташування України для збільшення обсягу транзитних перевезень;

4) підвищення конкурентоспроможності залізниць на ринках транспортних послуг тощо.

Досягти поставлених цілей можливо тільки за умови активного застосування інноваційних технологічних, економічних та правових рішень.

Визначимо пріоритетні задачі, вирішення яких можливе за рахунок активної інноваційної діяльності. При цьому транспортну галузь, в силу її комплексності та високої залежності від суміжних секторів економіки, необхідно розглядати як полігон для широкого спектру проривних технологій.

Першочергова задача – підвищення якості транспортного обслуговування населення та забезпечення транспортної доступності усіх регіонів країни. Необхідно використовувати нові види транспорту, в тому числі високошвидкісні, підвищити вимоги до рівня комфорту пасажирських перевезень та його екологічних характеристик.

Друга задача – розвиток виробництва сучасних транспортних засобів.

В останні роки відмічається зниження частки продукції вітчизняних виробників галузі транспортного машинобудування у загальному обсязі закупівель Укрзалізниці. І пов'язано це з низькою конкурентоспроможністю їх продукції, а саме короткими міжремонтними термінами, значними експлуатаційними та екологічними витратами порівняно з закордонними аналогами. Для продукції транспортного машинобудування дуже важлива наявність системи державного

замовлення на довгостроковий період. Без сформованого замовлення на нову передову техніку та сучасні технології вітчизняні підприємства не здатні профінансувати розробки та організувати випуск дослідних зразків.

Сучасним напрямом комплексних інновацій в сфері транспорту є створення системи управління життєвим циклом транспортних засобів.

Третя задача – створення сучасної транспортної інфраструктури. Дуже важливо на етапі проектування і будівництва транспортних споруд розробити систему стимулювання до впровадження прогресивних, економічно ефективних рішень.

Ключовими завданнями інновацій в транспортному будівництві повинні стати вимоги довговічності транспортних споруд та збереження їх високих споживчих властивостей протягом життєвого циклу для забезпечення надійності, безпеки та зниження навантаження на навколишнє середовище.

Четверта задача – застосування нових технологій в управлінні транспортно-логістичним комплексом, розвиток мультимодальності на основі використання систем навігації. Необхідно створити інтелектуальні транспортні системи, здійснити перехід до сучасних інформаційних технологій управління та впровадити електронні послуги.

Висновок. Таким чином, для створення ефективної конкурентоспроможної транспортної системи України необхідні дві основні складові:

1) конкурентоспроможні (високоякісні) транспортні послуги;

2) високопродуктивна безпечна транспортна інфраструктура.

Необхідно підвищення конкурентоспроможності транспортної системи по всьому спектру транспортних послуг. Першочерговим заходом є створення умов для розвитку як внутрішньої конкуренції між перевізниками та видами транспорту, так і зовнішньої конкуренції з міжнародними транзитними системами. При цьому за умови створення механізму відповідності ціни і якості транспортних послуг внутрішня конкуренція забезпечить підвищення ритмічності і прискорення руху товару, зниження транспортних витрат, підвищення доступності транспортних послуг, поліпшення інвестиційного клімату і розвиток ринкових відносин. Це, у свою чергу при сприятливих нормативно-правових умовах для вільного переміщення інвестицій та інтелектуальної власності в галузі розвитку транспорту матиме позитивний вплив на зовнішню конкурентоспроможність з міжнародними транзитними системами і реалізацію транзитного потенціалу України.

Створення ринку конкурентоспроможних

транспортних послуг передбачає чотири основних напрямки роботи:

- 1) розвиток нормативно-правової бази транспортних послуг за напрямками: безпека, екологічність, якість;
- 2) розвиток високопродуктивної транспортної та логістичної інфраструктури, що забезпечують швидкість і надійність транспортних послуг;
- 3) досягнення передового рівня техніки і технологій, що забезпечують стандарти безпеки, екологічності, економічності та якості транспортних послуг.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бараш Ю. С. Методика проведення досліджень стосовно підвищення ефективності управлінських рішень організації пасажирських перевезень [Текст] / Ю. С. Бараш // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури: зб. наук. праць. – К.: НАУ, 2009. – С. 9-13.
2. Дейнека О. Г. Теоретичні та методологічні складові розвитку залізничного транспорту України

[Текст] / О. Г. Дейнека, Л. О. Позднякова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2008. - № 25. – С. 62-65.

3. Дикань В. Л. Становление и развитие транспортной системы путем создания торгово-транспортной сети «DOOR-TO-DOOR» [Текст] / В. Л. Дикань // Вісник економіки транспорту і промисловості: Зб. наук. праць. – Харків: УкрДАЗТ. – 2007. - № 18. – С. 68 - 70.

4. Залізничі світу в ХХІ столітті: монографія [Текст] / [Г. М. Кірпа, В. В. Корнієнко, О. М. Пшінько и др.]; під заг. ред.: Г. М. Кірпи. – Д.: Вид-во. Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна, 2004. – 224 с.

5. Інтегральна ефективність швидкісних залізничних магістралей: монографія [Текст] / [Пашенко Ю. Є., Гончаров М.Ю., Кранц Й.М., Пилипчик В.О. та ін.]; за ред. С.І. Дорогунцова. – К.: РВПС України НАН України, 2005. – 266 с.

6. Проблеми та основні напрямки реформування залізничного транспорту України [Текст] / [Ю. М. Цвєтов, М. В. Макаренко, М. Ю. Цвєтов та ін.].т– К.: КУЕТТ, 2007. – 222 с.

Аннотация. Определены основные факторы, которые обуславливают конкурентоспособность отечественной транспортной системы и условия ее обеспечения. Рассмотрены основные направления инновационной деятельности на транспорте в целях обеспечения конкурентоспособности отечественной транспортной системы.

Ключевые слова: конкурентоспособность, транспортная система, инновационная деятельность, транспортная инфраструктура.

Summary. The main factors that determine the competitiveness of the domestic transport system and the conditions of its software. The main areas of innovation in transport in order to ensure the competitiveness of the national transportation system.

Keywords: competitiveness, transportation, innovation, transport infrastructure.

Рецензент к.е.н., доцент УкрДАЗТ Зубенко В.О.

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.

УДК 658.23:656.2

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ УКРАЇНИ

Кондратюк М.В., к.е.н., ст. викладач (Укр ДАЗТ)

В статті досліджуються проблеми розробки та впровадження нових організаційно-правових форм управління залізничним транспортом України з урахуванням впливу глобалізаційних процесів на його діяльність.

Ключові слова: глобалізаційні процеси, конкурентоспроможна система управління, холдинг.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. Унікальність географічного положення України дає їй можливість виконувати роль однієї з найважливіших ланок на осі "Схід-Захід", або на шляху "Європа-Тихоокеанський регіон"[1].